

**Tafel van Borging
Secretariaat
Hoofdstraat 71
3971 KD Driebergen**

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
directeur Maritieme Zaken

Postbus 20904

2500 EX Den Haag

Betreft: Advies inzake Concept-rapportage Evaluatie PMR

Datum: 2 maart 2020

Bij brief van 23 december 2019 heeft u de Tafel van Borging om schriftelijk advies gevraagd over de concept-rapportage Evaluatie Project Mainportontwikkeling Rotterdam van onafhankelijk adviesbureau Ecorys. Het rapport is besproken in de 25^e bijeenkomst van de Tafel van Borging welke op 22 januari 2020 heeft plaats gevonden. De Maatschappelijke Organisaties van de Tafel van Borging¹ bieden u hierbij via mij als voorzitter hun advies aan. Het advies richt zich op de hoofdlijnen van de rapportage zoals opgenomen in de Samenvatting van het rapport.

Algemene indruk

De Maatschappelijke Organisaties zijn in het algemeen positief over het proces van voorbereiding, de gelegenheid om daarin (collectief) geïnterviewd te worden, en de verwerking van alle informatie in het rapport. De conclusies en aanbevelingen zijn herkenbaar, ook uit de tien jaar dat de Tafel van Borging integrale rapportages over PMR heeft besproken. De uitdrukkelijke vermelding van de Tafel van Borging als “gouden greep” doet recht aan de rol die alle Partijen van het Afsprakenkader Visie en Vertrouwen spelen aan de tafel.

De Maatschappelijke Organisaties zijn kritischer ten aanzien van een aantal belangrijke risico's die anno 2020 resteren in het verwezenlijken van de PMR-opgave. Deze worden hieronder individueel toegelicht. Deze kritische houding heeft volgens de Maatschappelijke Organisaties gevolgen voor het eindoordeel over de grootprojectstatus van PMR, waarmee dit advies wordt afgesloten.

Natuurcompensatie in de Voordelta

De wettelijk verplichte natuurcompensatie voor de aanleg van Maasvlakte 2 is onder meer ingevuld met een bodembeschermingsgebied in de Voordelta. Het effect van deze maatregel (gericht op 10%

¹ De Maatschappelijke Organisaties zijn Deltalinqs, Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Zuid-Hollands Landschap en Stichting Duinbehoud. VNO-NCW is momenteel niet vertegenwoordigd aan de Tafel van Borging. De overige leden zijn allen betrokken geweest bij de opdrachtverlening en begeleiding van de evaluatie en kunnen daarom niet deelnemen aan de onderhavige advisering.

kwaliteitsverbetering) is na 10 jaar op basis van de uitgevoerde monitoring helaas niet aangetoond. Dit veroorzaakt -zoals Ecorys terecht stelt- zowel juridisch als bestuurlijk spanning op “het nagestreefde evenwicht tussen economie en leefbaarheid”. En het is inderdaad “een imagorisch voor het gehele PMR-project”. De Maatschappelijke Organisaties onderschrijven de eerste aanbeveling (monitoring op een andere wijze) niet. Wel onderschrijven zij de tweede aanbeveling om alternatieve maatregelen te overwegen om de natuurkwaliteit te verbeteren met het oog op het beoogde habitatype en zijn zij van mening dat het treffen van aanvullende maatregelen zeer noodzakelijk is om de dubbeldoelstelling daadwerkelijk te realiseren. Zij willen daarbij uitdrukkelijk ook de rol van visserij in het bodembeschermingsgebied en de handhaving van de garnalenvisserij betrekken. Zij zijn onder voorwaarden bereid deel te nemen aan de aangekondigde dialoog, namelijk mits dit tot concrete bodembeschermingsmaatregelen en natuurherstel zal leiden, waarbij de afgesproken natuurcompensatie in de Voordelta, zoals opgenomen in de PKB, niet ter discussie wordt gesteld.

Natuurcompensatie in de duinen

De Maatschappelijke Organisaties missen ten aanzien van de conclusies inzake de wettelijke natuurcompensatie voor het gebruik van Maasvlakte 2 een aanbeveling. Ecorys stelt: “De realisatie van de duincompensatie en het creëren van voldoende geschikt areaal voor het kunnen ontwikkelen van de gewenste habitats is uitgevoerd”. Daarmee is wel de inspanning afgedekt, maar nog niet het beoogde natuurresultaat. Vergelijkbaar met de Voordelta heeft de inspanning nog niet geleid tot het gewenste effect, noch bij habitatype 2130 (grijze duinen), noch bij habitatype 2190 (vochtige duinvallei) en ook niet tot de spontane vestiging van de groenknolorchis. Vijf jaar na de ingebruikname van Maasvlakte 2 bevat de duincompensatie nog geen gekwalificeerde habitats. Deze onbalans vergt nader onderzoek, voortgezette rapportage en mogelijk extra maatregelen. Daarom was hier een aanbeveling van Ecorys op zijn plaats geweest ten aanzien van het vervolg.

Realisatie 600 ha. nieuwe natuur en recreatiegebied in het Buitenland van Rhoon

De Maatschappelijke Organisaties delen de conclusie van Ecorys dat de komende jaren nog moet uitwijzen of de inspanningen in het Buitenland van Rhoon voldoende resultaten zullen opleveren. De aanbeveling “om te blijven monitoren op het bereiken van de doelen die in het Streefbeeld zijn opgenomen” is echter onvoldoende. Hoewel primair de Gebiedscoöperatie aan zet is om de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst met de provincie Zuid-Holland te operationaliseren, is naar de mening van de Maatschappelijke Organisaties ook nu nog een rol voor de provincie weggelegd om veilig te stellen dat de UWO 750 ha. effectief wordt uitgevoerd in het Buitenland van Rhoon. De betrokkenheid van zittende agrariërs is momenteel groot, maar er zijn zorgen of er voldoende geschikte agrariërs overblijven om de doelen uit het streefbeeld daadwerkelijk te realiseren. De verwachting is immers dat de provincie uiteindelijk bijna alle 600 ha zal aankopen. De betrokkenheid van de provincie blijft volgens de Maatschappelijke Organisaties dan ook noodzakelijk, ook bij het aanpassen van het bestemmingsplan door de gemeente Albrandswaard; overeenkomstig de hierover gemaakte afspraken.

De invulling van Maasvlakte 2

Naast bovengenoemde zorgen over de leefbaarheidsdoelstelling kan anno 2020 nog niet gezegd worden dat de economische doelstelling wel behaald is. Weliswaar is Maasvlakte 2 een feit, maar de

verdere invulling van deze havenuitbreiding met de kwaliteit economische activiteiten waarvoor het is aangelegd, is nog geenszins afgerond. Daarbij is het van belang dat een duurzame invulling van de economische activiteiten voorop staat.

Met de gewijzigde regels inzake stikstofdepositie is er ook onzekerheid over deze toekomst. Het beoordelingskader voor de effecten van stikstofdeposities is sinds 2008 zodanig gewijzigd dat verdere ingebruikname van Maasvlakte 2 onzeker is. De situatie rond stikstofbeleid (na het wegvallen van de PAS) kan dus ernstige gevolgen hebben voor het vergund krijgen van nieuwe bedrijven op Maasvlakte 2. Zelfs als de natuurcompensatie, in het bijzonder de duinencompensatie zich goed zou ontwikkelen is verdere ingebruikname nog onzeker. Nagedacht zou moeten worden over het treffen van extra maatregelen om deze risico's terug te brengen; het vereist ook voortgezette monitoring en rapportage om inzicht te houden in deze ontwikkelingen. Een en ander laat onverlet dat dit probleem alleen op nationale schaal kan worden opgelost, hetgeen een nieuw maatregelenpakket ter vervanging van de PAS vergt.

Beslissingen van Wezenlijk Belang

De Maatschappelijke Organisaties kunnen zich niet vinden in de conclusie van Ecorys dat aan de BWB's "vrijwel volledig voldaan" is. Immers, juist de vier BWB's waaraan niet is voldaan, betreffen de leefbaarheidsaspecten van de dubbeldoelstelling (inclusief enkele van de bovenstaande onderwerpen). De getalsmatige benadering gaat voorbij aan de grootte van deze restrisico's.

Samenvattend

De Maatschappelijke Organisaties zijn van mening dat de openstaande restrisico's (zoals hierboven betoogd) van zodanige orde zijn, dat niet geconcludeerd kan worden dat "voor het vervolgtraject afgezien kan worden van de grootprojectstatus". Deze aanbeveling van Ecorys lijkt zwaar te leunen op het relatief beperkt zijn van de resterende financiële risico's. De juridische en bestuurlijke risico's, met in het bijzonder het feit dat niet kan worden aangetoond dat de wettelijke natuurcompensatie voor de aanleg van Maasvlakte 2 ten aanzien van het Habitatype 1110B is gerealiseerd, zijn zodanig, dat de Maatschappelijke Organisaties aanbevelen om de grootprojectstatus de komende jaren te handhaven. Zij zijn onverminderd bereid om de dialoog met de bevoegde gezagen en het Havenbedrijf Rotterdam NV voort te zetten, conform de principes van de Tafel van Borging.

Namens Deltalinqs, Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Zuid-Hollands Landschap en Stichting Duinbehoud,

Met vriendelijke groeten,

Sybilla Dekker
Voorzitter Tafel van Borging